

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**Методичні рекомендації
щодо забезпечення самостійної роботи студентів
з дисципліни**

**“ПРОГНОЗУВАННЯ”
(для бакалаврів)**

МАУП

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2010

Підготовлено професором кафедри організації самоврядування
В. В. Омельчуком

Затверджено на засіданні кафедри організації самоврядування
(протокол № 7 від 30.05.08)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Омельчук В. В. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Прогнозування” (для бакалаврів). – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. – 52 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, тематичний план, зміст самостійної роботи з дисципліни “Прогнозування”, а також список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2010
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2010

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів є важливою складовою навчального процесу, сприяє активізації засвоєння знань та їх реалізації, а також формує вміння навчатися і займатися науковою роботою у вільний від занять час.

Мета самостійної роботи — сприяти якнайглибшому засвоєнню знань з дисципліни “Прогнозування”, ознайомленню з основними поняттями, поглиблене вивчення шляхів реалізації прогнозування в процесі державного управління та місцевого самоврядування, вироблення, здійснення, забезпечення системності державної політики, передусім щодо формування єдиного гуманітарного простору в Україні та на регіональному рівні. Розглядаються основні теоретико-методологічні засади прогнозування у виробленні та реалізації політики регіонального розвитку. Також методичні матеріали сприяють формуванню самостійності як особистісної ознаки та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завданням самостійної роботи студентів є засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація здобутих знань, їх застосування при виконанні практичних завдань та наукових робіт, а також виявлення прогалин у системі знань із предмета.

Самостійна робота студентів з дисципліни “Прогнозування” становить приблизно 50 % часу, необхідного для виконання основної освітньої програми з урахуванням рекомендацій Міністерства освіти та науки України щодо кількості годин аудиторних занять на тиждень. Зміст самостійної роботи студентів з дисципліни “Прогнозування” визначається навчальною програмою, методичними матеріалами, завданнями викладача: вивчається прогнозування шляхів державного, національного та регіонального розвитку в Україні і Європі, різних сфер державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування. У пропонованих методичних рекомендаціях розглядаються форми самостійної роботи студентів, порядок її організації та контролю.

Всебічне засвоєння матеріалів курсу дає можливість студентам **знати:**

- теоретичні і правові засади прогнозування державного управління та регіонального розвитку, його форми і методи для аналізу та вирішення суспільно значущих проблем;

- основні напрями прогнозування державної та регіональної політики;
- теорію і практику прогнозування політичного, соціально-економічного, гуманітарного загальнодержавного та регіонального розвитку, архітектурно-містобудівної діяльності, земельної, екологічної політики;

уміти:

- застосовувати категорії прогнозування регіонального розвитку та державної політики, сучасні методологічні підходи щодо прогнозування;
- законодавчі акти, форми і методи прогнозування соціальних, економічних, політичних процесів, розвитку територій, земельних відносин, стану довкілля для вирішення регіональних проблем;
- технологію, форми й методи стратегічного прогнозування розвитку регіону;
- важелі прогнозування;

прогнозувати:

- шляхи регіонального розвитку та місце регіонального управління в загальній системі державного управління;
- ефективність діючих форм і методів державного управління за результатами аналізу програм розвитку територій, вітчизняного й зарубіжного досвіду їх реалізації в контексті європейської інтеграції, використовуючи методи порівняльного та інституційного аналізу;
- показники розвитку регіону на найближчу й віддалену перспективу на основі існуючого стану справ за умов наявних ресурсів у межах чинного правового поля шляхом зіставлення ресурсів і потреб;
- основні напрями розвитку та стан навколишнього середовища регіону;
- пріоритетні напрями розвитку регіону;
- проблеми, ресурсний потенціал і напрями регіонального розвитку;
- процеси становлення регіонального розвитку та його елементів, інституційного забезпечення, політико-правові проблеми управління регіонами;

розробляти:

- прогнози державних, регіональних і галузевих програм гуманітарного та соціально-економічного розвитку за результатами аналізу державної політики та їх стану;
- прогнози регіонального розвитку;
- проекти нормативно-правових актів, спрямованих на підтримку підприємництва регіону, забезпечення функціонування господарських структур, побудованих на різних формах власності, на засадах конституційно-правової регламентації законодавчого та нормотворчого процесів;
- внутрішню нормативну документацію (накази, розпорядження) щодо виконання завдань міжнародних, державних, регіональних, галузевих, міжгалузевих програм і проектів регіонального розвитку на засадах конкурсного відбору виконавців (тендер, грант, конкурс) шляхом застосування методів системного аналізу;
- практичні рекомендації для органів державної влади й місцевого самоврядування щодо вибору ефективних інструментів і варіантів економічного регулювання регіонального розвитку на основі методів порівняльного аналізу стану національного і регіональних ринків, ступеня лібералізації економіки й фінансової стабілізації, рівня ефективності приватизації;

контролювати:

- виконання заходів прогнозування, відповідних законодавчих і підзаконних актів в обумовлені терміни засобами адміністрування.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ПРОГНОЗУВАННЯ”

№ пор.	Назва змістового модуля та теми	Кількість годин		
		Лекції	Семінарські (практичні) заняття	Само-стійна робота студентів
1	2	3	4	5
	Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні основи політики прогнозування			
1	Сутність, об’єкт і функції прогнозування	3		4
2	Цілі, завдання, критерії прогнозування	3		4
3	Загальні аспекти моделювання процесів	3	2	4
4	Екстраполяційне прогнозування	3		4
5	Теоретичне прогнозування	2		4
6	Прогнозування на основі судження	2		4
	Змістовий модуль II. Організаційно-правові засади моделювання державного управління та регіонального розвитку			
7	Прогноз як наукове передбачення в політиці регіонального розвитку та державного управління	2	2	3
8	Соціально-інформаційні показники	2		3

1	2	3	4	5
9	Моделювання соціально-політичних процесів	2	2	3
10	Моделювання механізму прийняття державних рішень	2		3
11	Стратегічне керування економічними процесами	2	2	3
12	Стратегічне державне прогнозування	2	2	3
13	Планування і технологія соціальних змін	2	2	3
Змістовий модуль III. Прогнозування соціально-економічного та гуманітарного розвитку регіону				
14	Прогнозування трудових і природних ресурсів регіону	2	2	3
15	Прогнозування бюджетних, фінансових та інвестиційних ресурсів регіону	2	2	3
16	Прогнозування регіональних гуманітарних процесів	2	2	3
	Разом годин: 108	36	18	54

**ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З
дисципліни
“ПРОГНОЗУВАННЯ”**

Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні основи політики прогнозування

Тема 1. Сутність, об’єкт і функції прогнозування

1. Сутність політики прогнозування як навчальної дисципліни.
2. Предмет прогнозування.
3. Функції політики прогнозування.
4. Основи теорії прогнозування.

5. Наукові основи розробки концепції прогнозування.
6. Основні поняття прогнозу.
7. Категоріальний аналіз поняття “прогноз”.
8. Прогностичні принципи. Прогностичні ефекти.
9. Класифікація методів прогнозування.
10. Типологія прогнозів. Аналіз і прогноз.

Питання для самоконтролю:

1. Розкрити сутність прогнозування.
2. Назвати об’єкт прогнозування.
3. Які ви знаєте основні функції прогнозування?
4. Виділити теоретичні засади політики прогнозування.
5. Які ви знаєте основні теорії прогнозування?
6. Назвати головні прогностичні принципи.
7. Що таке прогностичні ефекти?
8. Дати класифікацію основних методів прогнозування.
9. Що таке аналіз у прогнозуванні?
10. Розкрити сутність та зміст поняття “прогноз”.

Теми рефератів:

1. Сутність, об’єкт і функції прогнозування.
2. Сутність політики прогнозування як навчальної дисципліни.
3. Наукові засади прогнозування.
4. Теоретичні основи прогнозування.
5. Наукові розробки концепції прогнозування.

Тестові завдання:

І. Прогнозуванням – це:

- а) процедура продукування фактографічної інформації стосовно майбутніх станів суспільства на основі попередньої інформації щодо проблем політики;
- б) вивчення майбутнього соціально-економічного, суспільно-політичного, культурного та інших аспектів життя країни, суспільства;
- в) метод, що ґрунтується на судженнях про майбутні стани суспільства на основі інформації або професійного досвіду;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) правильні відповіді “б” і “в”;

- е) правильні відповіді "а" і "в";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

II. Знайти неправильні відповіді. Прогнози мають такі основні форми:

- а) перспективна оцінка;
- б) судження;
- в) передбачення;
- г) здогад;
- д) планування;
- е) моделювання.

III. Перспективна оцінка — це:

- а) прогноз, заснований на експліцитних теоретичних припущеннях, які можуть набувати форм теоретичних законів (наприклад, закону про зменшення кількості грошей), теоретичних положень (наприклад, положення про те, що громадські заворушення спричиняються розходженням між сподіваннями і можливостями) або аналогій (наприклад, аналогії між розвитком держави та розвитком біологічних організмів);
- б) прогноз, що ґрунтується на екстраполяції сучасних та історичних тенденцій у майбутнє та заснований на аргументах на основі авторитету (наприклад, методу аналізу часових рядів) або аналогії між окремими випадками (наприклад, колишніми та майбутніми державними програмами політики);
- в) прогноз, що ґрунтується на судженнях про майбутні стани суспільства на основі інформації або професійного досвіду, які можуть набувати форм інтуїтивних аргументів, де для підтримки вказаних тверджень стосовно майбутнього використовуються припущення про проникливість, креативну інтелектуальну силу або мовчазне знання стекхолдерів;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

IV. Судження — це:

- а) прогноз, заснований на експліцитних теоретичних припущеннях, які можуть набувати форм теоретичних законів (наприклад, закону про зменшення кількості грошей), теоретичних положень (наприклад, положення про те, що громадські заворушення спричиняються розходженням між сподіваннями і можливостями) або аналогій (наприклад, аналогії між розвитком держави й розвитком біологічних організмів);
- б) прогноз, що ґрунтується на екстраполяції сучасних та історичних тенденцій у майбутнє та заснований на аргументах на основі авторитету (наприклад, методу аналізу часових рядів) або аналогії між окремими випадками (наприклад, колишніми та майбутніми державними програмами політики);
- в) прогноз, що ґрунтується на судженнях про майбутні стани суспільства на основі інформації або професійного досвіду, які можуть набувати форм інтуїтивних аргументів, де для підтримки вказівних тверджень стосовно майбутнього використовуються припущення про проникливість, креативну інтелектуальну силу або мовчазне знання стекхолдерів;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

V. До основних об'єктів прогнозу належать:

- а) наслідки поточних державних програм;
- б) наслідки нових державних програм;
- в) зміст нових державних програм;
- г) поведінка стекхолдерів;
- д) правильні відповіді "а" і "б";
- е) правильні відповіді "в" і "г";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

Література [16; 17; 31; 32; 42; 51; 52]

Тема 2. Цілі, завдання, критерії прогнозування

1. Цілі політики прогнозування.
2. Завдання політики прогнозування.

3. Критерії ефективності та практичної значущості прогнозування.
4. Чинники, пріоритети та напрями реалізації прогнозування.
5. Прогностичні принципи.
6. Діагностика загальнодержавного та регіонального розвитку.
7. Довгострокове, середньострокове та короткострокове прогнозування.
8. Макропропорції у прогнозуванні.

Питання для самоконтролю:

1. Визначити критерії та показники прогнозування.
2. Цілі прогнозування.
3. У чому полягають основні завдання прогнозування?
4. Головні чинники прогнозування.
5. Виділити основні критерії прогнозування.
6. Що таке довгострокове прогнозування?
7. Скільки часу займає короткострокове прогнозування?
8. Розкрити сутність поняття "середньострокове прогнозування".
9. У чому полягає діагностика регіонального розвитку?
10. Що таке макропропорції у прогнозуванні?

Теми рефератів:

1. Цілі політики прогнозування.
2. Завдання політики прогнозування.
3. Критерії політики прогнозування.
4. Макропропорції у прогнозуванні.
5. Діагностика регіонального розвитку.

Тестові завдання:

І. До основних принципів прогнозування не належать:

- а) принцип оптимізму;
- б) принцип майбутнього;
- в) принцип верифікаційності;
- г) принцип рентабельності прогнозування;
- д) принцип обґрунтованості прогнозу;
- е) принцип пасивності;
- є) принцип безперервності прогнозування;
- ж) принцип активності;

з) принцип інформаційності.

II. Принцип рентабельності прогнозування передбачає:

- а) складання прогнозу за допомогою певної дослідницької процедури (алгоритму) на основі інформації про минуле й теперішнє;
- б) підвищення економічного ефекту від використання прогнозу над витратами на його розробку;
- в) щоб прогноз давав інформацію не лише на якийсь момент середині інтервалу, охопленого прогнозом;
- г) використання прогнозу як засобу соціального впливу на хід соціальних процесів у суспільстві;
- д) правильні відповіді "а" і "б";
- е) правильні відповіді "в" і "г";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

III. Принцип безперервності прогнозування передбачає:

- а) складання прогнозу за допомогою певної дослідницької процедури (алгоритму) на основі інформації про минуле й теперішнє;
- б) підвищення економічного ефекту від використання прогнозу над витратами на його розробку;
- в) щоб прогноз давав інформацію не лише на якийсь момент середині інтервалу, охопленого прогнозом;
- г) використання прогнозу як засобу соціального впливу на хід соціальних процесів у суспільстві;
- д) правильні відповіді "а" і "б";
- е) правильні відповіді "в" і "г";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

IV. "Робоча книга з прогнозування" пропонує такі методичні принципи у прогнозуванні:

- а) системності;
- б) узгодженості;
- в) варіантності;
- г) безперервності;
- д) верифікаційності та рентабельності прогнозування;
- е) правильні відповіді "а" і "б";

- є) правильні відповіді "в" і "г";
- ж) правильні відповіді "а" — "в";
- з) усі відповіді правильні;
- и) правильних відповідей немає.

V. Знайти неправильну відповідь. Фактографічні методи прогнозування не охоплюють:

- а) статистичний метод;
- б) метод індивідуальної експертної оцінки;
- в) прогнозову екстраполяцію;
- г) прогнозову інтерполяцію;
- д) метод історичної аналогії;
- е) метод математичної аналогії;
- є) випереджувальний метод;
- ж) патентовий метод;
- з) публікаційний метод;
- и) цитатно-індексний метод.

Література [16; 17; 31; 32; 52]

Тема 3. Загальні аспекти моделювання процесів

1. Моделювання соціальних, економічних та гуманітарних процесів.
2. Відбір ознак для побудови моделі.
3. Виявлення прихованих чинників. Методи моделювання.
4. Метод опитування експертів.
5. Сутність моделювання соціальних, економічних та гуманітарних процесів у регіоні.
6. Організація моделювання розвитку регіону.
7. Організаційно-правові засади моделювання регіонального управління.
8. Централізація і децентралізація в моделюванні політики регіонального розвитку.
9. Моделювання регіональної політики держави та її основні компоненти.

Питання для самоконтролю:

1. Які ви знаєте основні цілі моделювання?
2. Виділити головні форми моделювання.
3. Які ви знаєте основні функції моделювання?

4. Охарактеризувати основні методи моделювання.
5. Розкрити сутність моделювання економічних процесів у регіоні.
6. Висвітлити характерні особливості моделювання гуманітарних процесів у регіоні.
7. У чому полягає сутність моделювання соціальних процесів у регіоні?
8. Що таке децентралізація в моделюванні політики регіонального розвитку?
9. Виділити основні компоненти моделювання регіональної політики держави.
10. Яким чином здійснюється моделювання регіональної політики держави?

Теми рефератів:

1. Загальні аспекти моделювання процесів.
2. Моделі прогнозування.
3. Динаміка прогнозування.
4. Фактографічний метод прогнозування.
5. Прогнозування регіонального розвитку.
6. Роль прогнозування в політиці регіонального розвитку в Україні та зарубіжних країнах.

Тестові завдання:

I. Знайти неправильні відповіді. До методів виявлення прихованих факторів не належать:

- а) факторний аналіз;
- б) системний аналіз;
- в) кластерний аналіз ознак;
- г) метод багатовимірною шкалювання;
- д) екстраполяційний метод;
- е) аналітичний метод.

II. Метод кластерного аналізу заснований:

- а) на виявленні груп ознак, що тісно корелюють, кожна з яких має свій фактор;
- б) на подачі у вигляді лінійної комбінації відносно невеликої кількості факторів;

- в) на зв'язках між факторами і ознаками в складнішій, нелінійній формі, загальніших і менш опрацьованих, ніж інші методи;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

II. Метод факторного аналізу заснований:

- а) на виявленні груп ознак, що тісно корелюють, кожна з яких має свій фактор;
- б) на подачі у вигляді лінійної комбінації відносно невеликої кількості факторів;
- в) на зв'язках між факторами і ознаками в складнішій, нелінійній формі, загальніших і менш опрацьованих, ніж інші методи;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

IV. У соціальних дослідженнях вирізняють такі види моделей:

- а) трендові (екстраполяційні);
- б) факторні (аналітичні);
- в) практичні;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

V. Для упорядкування опитування експертів найбільшого значення набувають методичні проблеми будь-якої експертизи:

- а) добір експертів (формування експертної групи);
- б) оптимізація процедури експертної групи;
- в) система опрацювання результатів опитування;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";

- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

Література [16; 17; 31; 32; 50; 52]

Тема 4. Екстраполяційне прогнозування

1. Постійність, регулярність, надійність і обґрунтованість даних у екстраполяційному прогнозуванні.
2. Віковий тренд. Сезонні варіації.
3. Циклічні флуктації. Іррегулярні коливання.
4. Оцінка лінійних трендів. Скорочення відхилень.
5. Зведення відхилень. Регресійний аналіз.
6. Лінійність часових рядів. Нелінійність спостережень.
7. Нелінійні часові ряди. Коливання функції між границями.
8. Цикли. Криві зростання та спаду. "Катастрофи".
9. Класичний аналіз часових рядів.
10. Оцінка лінійних трендів. Нелінійні часові ряди.
11. Експоненціальне звуження.
12. Трансформування даних.
13. Методологія катастроф.
14. Процеси, які перериваються. Системи як ціле.
15. Інкрементальне запізнення.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке постійність даних в екстраполяційному прогнозуванні?
2. Яким чином обґрунтовуються дані в екстраполяційному прогнозуванні?
3. Що таке віковий тренд в екстраполяційному прогнозуванні?
4. Розкрити сутність поняття "сезонні варіації".
5. Що таке регулярні коливання?
6. Яким чином здійснюється оцінка лінійних трендів?
7. Дайте загальну характеристику нелінійним часовим рядам.
8. Розкрити зміст та значення поняття "методологія катастроф".
9. Що таке катастрофи?
10. Як ви знаєте види катастроф?
11. Проаналізувати катастрофічні зміни політики.
12. Що таке експоненціальне звуження?
13. Розкрити особливості експоненціального звуження.

14. У чому полягає сутність інкрементального запізнення?
15. Розкрити зміст поняття “інкрементальне запізнення”.

Теми рефератів:

1. Екстраполяційне прогнозування.
2. Оцінка лінійних трендів.
3. Лінійні та нелінійні часові ряди.
4. Методологія катастроф.
5. Катастрофічні зміни політики.

Тестові завдання:

I. Екстраполяційне прогнозування базується на:

- а) певній формі аналізу часових рядів, тобто на аналізі чисельних значень, отриманих у численні моменти часу та поданих у вигляді хронологічного ряду;
- б) сумарних критеріях (усередині значення) кількості і темпів зміни в минулі та майбутні роки;
- в) проєкції темпів економічного зростання, депопуляції населення, споживання енергії, якості життя та завантаженості установ;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

II. Використовуване для розробки перспективних оцінок екстраполяційне прогнозування спирається на такі основні припущення:

- а) постійність;
- б) регулярність;
- в) надійність і обґрунтованість даних;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

III. Надійність і обґрунтованість даних має такі особливості:

- а) моделі, що спостерігалися в минулому, продовжать існувати в майбутньому; якщо споживання енергії зростало в минулому, воно зростатиме і в майбутньому;
- б) минулі варіації в спостережених трендах будуть регулярно повторюватись у майбутньому; якщо війни в минулому відбувалися кожні двадцять або тридцять років, ці цикли будуть повторюватись у майбутньому;
- в) системи критеріїв оцінок трендів є надійними (тобто відносно точними або внутрішньо узгодженими) й обґрунтованими (тобто оцінюють те, що має оцінюватися);
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";
- є) усі відповіді правильні.

IV. Знайти неправильну відповідь. Класичний аналіз часових рядів включає компоненти:

- а) віковий тренд;
- б) системний аналіз;
- в) сезонні варіації;
- г) циклічні флуктуації;
- д) іррегулярні коливання.

V. Оцінка лінійних трендів — це:

- а) процедура, що використовує регресійний аналіз для отримання математично точних оцінок майбутніх станів суспільства на основі спостережених значень у часових рядах;
- б) певна форма аналізу часових рядів, тобто аналіз чисельних значень, отриманих у численні моменти часу й представлені у вигляді хронологічного ряду;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

Література [16; 17; 31; 32; 52]

Тема 5. Теоретичне прогнозування

1. Прогностичні оцінки. Відображення теорії.
2. Конвергентні, дивергентні та циклічні аргументи.

3. Мережний графік. Ланцюг позитивного зворотного зв'язку.
4. Теоретичне моделювання: цілі, форми вираження та методологічні функції.
5. Каузальне моделювання. Аналіз шляхів.
6. Маршрутний графік. Рекурсивні каузальні взаємини.
7. Регресійний аналіз. Проста і множинна регресія.
8. Принцип найменших квадратів.
9. Графік розсіювання. Лінія регресії.
10. Середні відхилення. Точкове й інтервальне оцінювання.
11. Точкові оцінки. Кореляційний аналіз.

Питання для самоконтролю:

1. Розкрити сутність теоретичного прогнозування.
2. Розкрити цілі, форми вираження та методологічні функції теоретичного моделювання.
3. У чому полягають головні особливості теоретичного прогнозування?
4. Розкрити значення теоретичного прогнозування.
5. Чим відрізняється теоретичне прогнозування від практичного?
6. Що таке каузальне моделювання?
7. Наведіть приклади каузального моделювання.
8. У чому полягають рекурсивні каузальні взаємини?
9. Що таке маршрутний графік у теоретичному прогнозуванні?
10. Дайте визначення поняття “регресійний аналіз”.
11. Охарактеризуйте принцип найменших квадратів.
12. Що таке кореляційний аналіз?

Теми рефератів:

1. Теоретичне прогнозування.
2. Теоретичне моделювання.
3. Каузальне моделювання.
4. Рекурсивні каузальні взаємини.
5. Точкове й інтервальне оцінювання.

Тестові завдання:

І. Конвергентні аргументи – це:

- а) аргументи, у яких використовується два або більше припущень на підтримку висновку або твердження;

- б) аргументи, у яких одне припущення підтримує більше одного твердження або одного висновку;
- в) аргументи, в яких використовується одне твердження або один висновок для підтримання серії інших висновків або тверджень;
- г) серійні аргументи, у яких останній висновок (або останнє твердження) в серії пов'язаний (пов'язане) з першим твердженням або висновком цієї серії.

II. Циклічні аргументи — це:

- а) аргументи, у яких використовується два або більше припущень для підтримання висновку або твердження;
- б) аргументи, у яких одне припущення підтримує більше одного твердження або одного висновку;
- в) аргументи, в яких використовується одне твердження або один висновок для підтримання серії інших висновків або тверджень;
- г) серійні аргументи, у яких останній висновок (або останнє твердження) в серії пов'язаний (пов'язане) з першим твердженням або висновком цієї серії.

III. До основних цілей теоретичного моделювання належать:

- а) дескриптивні цілі;
- б) нормативні цілі;
- в) прогнозні цілі;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

IV. Формами вираження теоретичного моделювання є:

- а) вербальна;
- б) символічна;
- в) процедурна;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

V. До складу методологічних функцій теоретичного моделювання входять:

- а) сурогатна функція;
- б) перспективна функція;
- в) процедурна функція;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

Література [16; 17; 31; 32; 52]

Тема 6. Прогнозування на основі судження

- 1. Метод Дельфі. Анонімність.
- 2. Селективна анонімність.
- 3. Ітерація. Контрольований зворотний зв'язок.
- 4. Неконтрольований зворотний зв'язок.
- 5. Статистичний характер групової відповіді. Структурований конфлікт.
- 6. Комп'ютерні телеконференції. Соціальна тенденція.
- 7. Дисперсія (інтерквартильний ряд). Щільність розподілення.
- 8. Одностаїнність експертів. Аналіз перехресних впливів.
- 9. Матриця перехресних впливів.
- 10. Форма (напрямок), сила і фактична тривалість зв'язку.
- 11. Підсилювальні та несприйнятливі зв'язки.
- 12. Дерева релевантності.
- 13. Оцінка здійсненності. Методика оцінки здійсненності.
- 14. Позиція, наявні ресурси, їхня відносна пріоритетність у прогнозуванні.

Питання для самоконтролю:

- 1. Дати визначення методу Дельфі.
- 2. Розкрити сутність та значення поняття "селективна анонімність".
- 3. Що таке анонімність у прогнозуванні?
- 4. У чому полягає різниця між контрольованим та неконтрольованим кореляційним зв'язком?

5. Що таке контрольований кореляційний зв'язок у прогнозуванні?
6. Розкрити зміст поняття "структурований конфлікт".
7. Які ви знаєте комп'ютерні телеконференції?
8. Що таке дисперсія?
9. Дати аналіз перехресних впливів у прогнозуванні.
10. Що таке матриця перехресних впливів?
11. Показати підсилювальні зв'язки.
12. Які ви знаєте несприйнятливі зв'язки у прогнозуванні?
13. Що таке дерева релевантності?
14. Проаналізувати методику оцінки здійсненності.

Теми рефератів:

1. Прогнозування на основі судження.
2. Поліаризований статистичний відгук.
3. Статистичний характер групової відповіді.
4. Неконтрольований зворотний зв'язок.
5. Підсилювальні та несприйнятливі зв'язки.

Тестові завдання:

I. Щільність розподілення включає:

- а) гістограми;
- б) полігони частот;
- в) піктограми;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";
- е) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

II. Метод Дельфі – це:

- а) процедура прогнозування на основі судження для отримання, обміну й розробки суджень на основі інформації щодо майбутніх подій;
- б) процес мислення в напрямі від конкретних спостережень (наприклад, часових рядів) до загальних тверджень і припущень, що є підставою для тверджень;

- в) процес мислення в зворотному напрямі від тверджень про майбутнє до припущень і даних, що є підставою для таких тверджень;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

III. Прогнозування політики на основі методу Дельфі базується на принципах:

- а) селективної анонімності;
- б) численності поінформованих адвокатів;
- в) поляризованому статистичному відгуку;
- г) структурованому конфлікту;
- д) комп'ютерної телеконференції;
- е) правильні відповіді "а" — "в";
- є) правильні відповіді "б" — "г";
- ж) правильні відповіді "г", "д";
- з) усі відповіді правильні;
- и) правильних відповідей немає.

IV. Селективна анонімність має властивість:

- а) учасники процесу прогнозування політики на основі методу Дельфі залишаються анонімними лише під час початкових раундів здійснення прогнозування, однак після виявлення суперечливих аргументів стосовно альтернатив політики учасники запрошуються до публічного обговорення поглядів;
- б) процес відбору учасників базується на критеріях інтересу та поінформованості, а не на "професійному досвіді" в абстрактному сенсі, тобто у процесі формування групи Дельфі дослідники намагаються відібрати репрезентативну групу адвокатів, наскільки це можливо за конкретних обставин;
- в) у процесі підсумовування індивідуальних суджень використовуються критерії, що цілеспрямовано підкреслюють розходження й конфлікти, хоча також можуть бути використані й традиційні критерії (медіана, інтервал, відхилення), прогнозування політики на основі методу Дельфі доповнює їх різноманітними критеріями поляризації між індивідами й групами;

- г) починаючи з припущення, згідно з яким конфлікт є нормальною прикметою політики, робиться все можливе для використання розходжень і конфліктів для креативного дослідження альтернатив політики та їх наслідків; крім цього, здійснюються спроби виявлення й прояснення припущень і аргументів, що лежать в основі суперечливих позицій;
- д) по можливості використовуються комп'ютерні консолі структурування постійного процесу анонімної взаємодії між фізично відокремленими індивідами;
- е) правильні відповіді "а" і "б";
- є) правильні відповіді "в" — "д";
- ж) усі відповіді правильні;
- з) правильних відповідей немає.

V. Поляризований статистичний відгук має таку властивість:

- а) учасники процесу прогнозування політики на основі методу Дельфі залишаються анонімними лише під час початкових раундів здійснення прогнозування, однак після виявлення суперечливих аргументів стосовно альтернатив політики учасники запрошуються до публічного обговорення поглядів;
- б) процес відбору учасників базується на критеріях інтересу та поінформованості, а не на "професійному досвіді" в абстрактному сенсі, тобто у процесі формування групи Дельфі дослідники намагаються відібрати репрезентативну групу адвокатів, наскільки це можливо за конкретних обставин;
- в) у процесі підсумовування індивідуальних суджень використовуються критерії, що цілеспрямовано підкреслюють розходження й конфлікти, хоча також можуть бути використані й традиційні критерії (медіана, інтервал, відхилення), прогнозування політики на основі методу Дельфі доповнює їх різноманітними критеріями поляризації між індивідами й групами;
- г) починаючи з припущення, згідно з яким конфлікт є нормальною ознакою політики, робиться все можливе для використання розходжень і конфліктів для креативного дослідження альтернатив політики та їх наслідків; крім цього, здійснюються спроби виявлення й прояснення припущень і аргументів, що лежать в основі суперечливих позицій;

- д) по можливості використовуються комп'ютерні консолі структування постійного процесу анонімної взаємодії між фізично відокремленими індивідами;
- е) правильні відповіді "а" і "б";
- є) правильні відповіді "в" — "д";
- ж) усі відповіді правильні;
- з) правильних відповідей немає.

Література [16; 17; 31; 32; 52]

Змістовий модуль II. Організаційно-правові засади моделювання державного управління та регіонального розвитку

Тема 7. Прогноз як наукове передбачення в політиці регіонального розвитку та державного управління

1. Прогноз в політиці регіонального розвитку та державного управління.
2. Основні категорії прогнозу в політиці регіонального розвитку та державного управління.
3. Прогнозування розвитку адміністративно-територіальної системи України.
4. Теоретичні засади прогнозування регіонального управління.
5. Прогнозування системи територіальної організації влади в контексті європейської інтеграції України.

Питання для самоконтролю:

1. Розкрити сутність прогнозу.
2. Охарактеризувати значення прогнозу в державному управлінні.
3. Виділити основні теоретико-методологічні засади прогнозування державного управління.
4. У чому полягає прогнозування сталого розвитку регіону?
5. Прогнозування системи територіальної організації влади в Україні.
6. Висвітлити впровадження зарубіжного досвіду системи територіальної організації влади в Україні.

Теми рефератів:

1. Прогнозування в адміністративно-територіальній системі України.

2. Прогноз як наукове передбачення в політиці регіонального розвитку.
3. Прогноз як наукове передбачення в державному управлінні.
4. Прогнозування сталого розвитку регіону.
5. Теоретичні засади прогнозування державного управління.

Тестові завдання:

I. Прогнозування регіонального розвитку – це:

- а) оцінка перспектив розвитку регіону на основі досвіду (аналогії);
- б) процес екстраполяції тенденцій і закономірностей розвитку регіону, що включає дослідження, планування, здійснення контролю у навчальних закладах;
- в) створення моделей стану регіону у майбутньому;
- г) усі відповіді правильні;
- д) правильних відповідей немає.

II. У теорії та практиці прогнозування в політиці регіонального розвитку розрізняють такі групи пропорцій в економіці:

- а) загальноекономічні;
- б) міжгалузеві;
- в) внутрішньогалузеві;
- г) внутрішньовиробничі;
- д) правильні відповіді "а" і "в";
- е) правильні відповіді "б" і "г";
- е) усі відповіді правильні.

III. Прогнозування сталого розвитку регіонів передбачає вивчення:

- а) майбутнього соціально-економічного та суспільно-політичного розвитку регіонів;
- б) перспективи культурного розвитку того чи іншого регіону;
- в) майбутній розвиток трудових та інтелектуальних ресурсів регіону;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";
- е) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

IV. Прогнозування політики регіонального розвитку – це:

- а) екстраполяційне прогнозування;
- б) теоретичне прогнозування;
- в) прогнозування на основі судження;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

Література [16; 17; 31; 32; 52; 60]

Тема 8. Соціально-інформаційні показники

1. Методологічний підхід до проблеми соціальних показників.
2. Показники способу життя в інформаційних моделях.
3. Система технологічного оцінювання.
4. Прогностичні показники, засновані на аналізові реклами.
5. Інформаційні принципи та глобальні моделі.

Питання для самоконтролю:

1. Виділити основні соціальні показники прогнозування.
2. Які ви знаєте інформаційні показники прогнозування?
3. Виділити основні показники способу життя в інформаційних моделях.
4. Що таке система технологічного оцінювання?
5. Які прогностичні показники засновані на аналізові реклами?
6. Які ви знаєте основні інформаційні принципи?

Теми рефератів:

1. Соціально-інформаційні показники прогнозування.
2. Прогнозування розвитку соціально-економічної інфраструктури комунікаційного комплексу регіону.
3. Прогнозування розвитку інформаційної інфраструктури регіону.
4. Показники способу життя в інформаційних моделях.
5. Інформаційні принципи та глобальні моделі.

Тестові завдання:

1. Знайти неправильну відповідь. Джерелами вивчення соціальної інформації є:

- а) дані соціальної статистики;
- б) ділова документація;
- в) лінгвістичні джерела;
- г) масово-комунікативні джерела;
- д) наукові та художні тексти.

II. У сучасній зарубіжній практиці демонстрування способу життя і соціально-економічного розвитку засобами систем показників можна вирізнити такі підходи:

- а) структурно-функціональний;
- б) культурологічний;
- в) соціологічний;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

III. Система технологічного оцінювання — це:

- а) формування проблеми в термінах причин і показників із включенням усіх "за" і "проти";
- б) ідентифікація нововведень та альтернатив у загальних показниках;
- в) ідентифікація можливих впливів на зовнішнє середовище;
- г) огляд аналогічних ситуацій з метою встановлення загальної лінії можливих впливів;
- д) створення спеціалізованої моделі впливу;
- е) з'ясування на моделі характеристик нововведень, їхнього впливу на суспільство майбутнього з урахуванням нововведень та без них, включаючи дію постійних факторів зовнішнього середовища;
- є) аналіз змін із урахуванням ефектів окремих нововведень;
- ж) виявлення можливих впливів на основну структуру моделі, які можуть спричинити її зміни;
- з) оцінка змін, які можуть вплинути на профіль майбутнього, якщо структура моделі буде змінена;
- и) використання 6, 7 і 9 кроків для визначення можливої комбінації альтернатив;
- і) описання результатів у ключових змінних, визначення сфери найдужчого можливого впливу;
- ї) правильні відповіді "а" — "д";
- к) правильні відповіді "е" — "ж";

- л) правильні відповіді "з" — "і";
- м) усі відповіді правильні.

IV. Функціонально-інформаційна система описується за допомогою таких показників:

- а) населення, норма народжуваності, коефіцієнт народжуваності, рівень смертності, норма та коефіцієнт смертності;
- б) коефіцієнт народжуваності за фактором харчування, коефіцієнт народжуваності за фактором населеності, рівень густоти населення, коефіцієнт смертності за фактором харчування, коефіцієнт смертності за фактором густоти населення;
- в) коефіцієнт капіталовкладень, генерація капіталовкладень, норма капіталовкладень, капітал, що вкладається;
- г) рівень капіталовкладень, оборот капіталовкладень, норма оборотності капіталовкладень, природні ресурси, вихідні природні ресурси та рівень використання природних ресурсів;
- д) правильні відповіді "а" і "б";
- е) правильні відповіді "б" і "в";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

Література [16; 17; 31; 32; 51; 52]

Тема 9. Моделювання соціально-політичних процесів

1. Оптимальний підхід та оптимальні моделі у вивченні соціально-політичних процесів.
2. Типи моделей соціальних явищ та процесів.
3. Штучний інтелект у вивченні політичного мислення.

Питання для самоконтролю:

1. Розкрити сутність моделювання.
2. Яким чином здійснюється моделювання соціальних процесів?
3. Проаналізувати моделювання політичних процесів у прогнозуванні.
4. Які ви знаєте типи моделей соціальних явищ?
5. Що таке штучний інтелект?
6. Яким чином штучний інтелект пов'язаний з вивченням політичного мислення?

Теми рефератів:

1. Моделювання соціально-економічних процесів.
2. Моделювання соціально-політичних процесів.
3. Зарубіжний досвід моделювання соціально-політичних процесів.
4. Моделювання соціально-політичних процесів в Україні та країнах СНД: порівняльна характеристика.
5. Моделювання соціально-політичних процесів в Україні та країнах ЄС: порівняльна характеристика.

Тестові завдання:

I. До типів моделей соціальних явищ та процесів належать:

- а) трендові моделі;
- б) імітаційні моделі;
- в) статистичні моделі;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

II. Для побудови моделей у соціологічному дослідженні застосовують методи:

- а) регресійного аналізу;
- б) системного аналізу;
- в) розпізнавальних образів;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

III. Когнітивна система складається:

- а) з когнітивних станів;
- б) когнітивних механізмів;
- в) когнітивних взаємодій;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";

- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

IV. У найзагальнішому плані в системі факторів, що відіграли визначальну роль у формуванні “івент-аналітичного” підходу як досить відособленого дослідницького напрямку, можна вирізнити два провідних компоненти:

- а) теоретичне обґрунтування;
- б) практичне обґрунтування;
- в) матеріально-технічне обґрунтування;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) правильні відповіді “б” і “в”;
- е) правильні відповіді “а” і “в”;
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

IV. Моделювання міжнародних відносин включає такі види аналізу:

- а) кластерний;
- б) факторний;
- в) теоретико-ігровий;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) правильні відповіді “б” і “в”;
- е) правильні відповіді “а” і “в”;
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

Література [4; 16; 17; 31; 32; 52; 61]

Тема 10. Моделювання механізму прийняття державних рішень

1. Державні рішення як об’єкт системного аналізу.
2. Інформаційна модель процесу прийняття державних рішень.
3. Модель механізму прийняття державних рішень.
4. Організація зовнішніх економічних потоків.
5. Організація аналізу ситуації.

Питання для самоконтролю:

1. Розкрити сутність поняття “державні рішення”.
2. Яким чином здійснюється прийняття державних рішень?
3. Основні моделі прийняття державних рішень.

4. Виділити головні механізми прийняття державних рішень.
5. Яким чином здійснюється організація зовнішніх економічних потоків?
6. Проаналізувати зарубіжний досвід моделювання прийняття державних рішень.

Теми рефератів:

1. Моделювання механізму прийняття державних рішень.
2. Моделювання механізму прийняття рішень у політиці регіонального розвитку.
3. Модель механізму прийняття державних рішень.
4. Організація зовнішніх економічних потоків.
5. Зарубіжний досвід моделювання прийняття державних рішень.

Тестові завдання:

I. Системний аналіз процесу прийняття державних рішень характеризується такими принципами:

- а) включення як рівнозначної сторони розгляду зовнішнього середовища;
- б) розгортання мети від початку до реалізації;
- в) ієрархічний (багаторівневий) спосіб висунення мети (цілі), аналіз взаємозв'язків між цілями на всіх рівнях управління;
- г) чітке структурування управлінської ситуації за ступенем наявної в ній невизначеності;
- д) прийняття рішення як результату вибору, у зв'язку з чим виявляється якомога більша кількість альтернативних варіантів управлінських гіпотез;
- е) кількісна оцінка витрат ресурсів і ефективність результатів за кожною з альтернатив;
- е) багатокритеріальний підхід до оцінки того варіанта, який може бути визнаний найкращим, тобто оптимальним;
- ж) правильні відповіді "а" – "в";
- з) правильні відповіді "г" – "е";
- и) усі відповіді правильні;
- і) правильних відповідей немає.

II. Системний аналіз дозволяє моделювати на таких рівнях:

- а) системно-структурному;

- б) аналітичному;
- в) системно-функціональному;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "а" і "в";
- е) правильні відповіді "б" і "в";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

III. Механізм прийняття управлінських рішень включає:

- а) ситуативну модель;
- б) концептуальну модель;
- в) системну модель;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "а" і "в";
- е) правильні відповіді "б" і "в";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

IV. За допомогою індексів вирішуються завдання в процесі організації зовнішніх інформаційних потоків:

- а) вимірюються фактори в загальній динаміці показників;
- б) вплив структури явищ відособлюється від змін індексованої ознаки при аналізі динаміки вторинних ознак;
- в) вимірюються результати зміни ознак з непорівняними елементами;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "а" і "в";
- е) правильні відповіді "б" і "в";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

Література [3; 16; 17; 31; 32; 52]

Тема 11. Стратегічне керування економічними процесами

1. Стратегічна розвідка.
2. Роль інформаційної культури в інформаційній розвідці.
3. Інформаційні технології та система управління.
4. Побудова і реалізація стратегії бізнесу.
5. Моделювання та складний аналіз ресурсів.
6. Глобальні стратегії економіки.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке стратегічна розвідка?
2. Проаналізувати роль інформаційної культури в інформаційній розвідці.
3. Яким чином здійснюється стратегічне керування інформаційними процесами?
4. Побудувати стратегію бізнесу.
5. Розкрити сутність та зміст поняття "глобальні стратегії економіки".
6. Показати зарубіжний досвід стратегічного керування економічними процесами.

Теми рефератів:

1. Стратегічне керування економічними процесами.
2. Стратегічне керування соціальними процесами.
3. Стратегічне керування підприємницькою діяльністю.
4. Регіональні особливості стратегічного керування економічними процесами.
5. Зарубіжний досвід стратегічного керування економічними процесами.

Тестові завдання:

І. Стратегічна розвідка в системі стратегічного керування економічними процесами включає:

- а) соціально-економічну розвідку;
- б) бізнес-розвідку;
- в) фінансову розвідку;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

II. Об'єктом стратегічної розвідки є:

- а) вивчення стратегії соціально-економічного та суспільно-політичного розвитку держави на загальнонаціональному та регіональному рівнях;
- б) все те, що потрібно знати державі, підприємству, організації про своє ділове оточення, щоб передбачити зміни і застосову-

вати відповідні заходи, спрямовані на задоволення майбутніх запитів споживачів і підтримку прибутковості;

- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

III. Знайти неправильну відповідь. Основними різновидами інформаційної культури є:

- а) функціональна культура;
- б) культура взаємодії;
- в) культура дослідження;
- г) політична культура;
- д) культура відкритості.

IV. При впровадженні інформаційних систем управління конкуренцією необхідно:

- а) розуміти обрану компанією формулу конкуренції і відповідні вимоги до інформаційної технології;
- б) розуміти нові можливості інформаційної технології;
- в) звільнитися від тиску старого досвіду і шаблонних рішень;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

Література [16; 17; 31; 32; 52; 59]

Тема 12. Стратегічне державне прогнозування

1. Прогнозування глобальних стратегічних змін.
2. Схема прогнозування стратегічних змін у державній політиці.
3. Регіональні особливості стратегічного державного прогнозування.
4. Стратегічний кількісний аналіз процесів соціально-економічного і політичного розвитку держави.

Питання для самоконтролю:

1. Розкрити сутність і зміст стратегічного державного прогнозування.
2. Яким чином здійснюється стратегічне державне прогнозування на регіональному рівні?

3. Висвітлити основні механізми стратегічного державного прогнозування.
4. Проаналізувати діяльність органів місцевого самоврядування зі стратегічного прогнозування.
5. Зарубіжний досвід стратегічного державного прогнозування.
6. Накреслити схему прогнозування стратегічних змін у державній політиці.
7. Яким чином здійснюється державне прогнозування глобальних стратегічних змін?

Теми рефератів:

1. Стратегічне державне прогнозування.
2. Регіональні особливості стратегічного державного прогнозування.
3. Діяльність органів місцевого самоврядування зі стратегічного прогнозування.
4. Зарубіжний досвід стратегічного державного прогнозування.
5. Вітчизняний та зарубіжний досвід стратегічного державного прогнозування: порівняльна характеристика.

Тестові завдання:

I. Стратегічне державне прогнозування включає такі технології прогнозування:

- а) стандартні (нормативні);
- б) дослідницькі;
- в) соціальні;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

II. Комплексний підхід до вироблення стратегії розвитку держави передбачає широке коло досліджень, серед яких можна виокремити:

- а) економіко-математичне моделювання;
- б) вербальні моделі;
- в) структурні моделі;
- г) правильні відповіді "а" і "б";

- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

III. Розробка методики кількісних оцінок пріоритетів національних інтересів України на концептуальному рівні повинна передбачати:

- а) системний аналіз проблем, їх структурування та представлення у вигляді ієрархії;
- б) кількісну оцінку пріоритетів ієрархії, що дає можливість визначити пріоритетність кожної з її структурних компонент щодо фокусу проблеми;
- в) визначення фактичного стану розвитку структурних компонент ієрархії;
- г) вплив фактичного стану розвитку структурних компонентів ієрархії на їх пріоритетність і розрахунок числових характеристик загального стану проблеми;
- д) правильні відповіді "а" і "б";
- е) правильні відповіді "в" і "г";
- є) усі відповіді правильні.

IV. Знайти неправильну відповідь. Перелік критеріїв оцінки забезпечення національних інтересів держави, дезагрегований у розрізі глобальних проблем, включає такі проблеми:

- а) соціально-політичні;
- б) духовно-інтелектуальні;
- в) економічні;
- г) соціально-правовий захист;
- д) наповнення місцевих бюджетів;
- е) екологічні;
- є) державної безпеки.

Література [16; 17; 23–25; 31; 32; 52; 56]

Тема 13. Планування і технологія соціальних змін

1. Визначальні моменти і сутність плану.
2. Характеристика планування.
3. Співвідношення прогнозу і плану.
4. Технологія соціальних змін.

5. Технологія соціальних змін у регіоні.
6. Прогнозування соціальних змін.

Питання для самоконтролю:

1. Розкрити сутність плану.
2. Що таке технологія соціальних змін?
3. Розкрити зарубіжний досвід планування соціальних змін.
4. Показати співвідношення прогнозу та плану.
5. Порівняти вітчизняний та зарубіжний досвід планування змін.
6. Спрогнозувати соціальні зміни у регіоні.

Теми рефератів:

1. Планування соціальних змін.
2. Технологія соціальних змін.
3. Технологія соціальних змін у регіоні.
4. Зарубіжний досвід планування соціальних змін.
5. Вітчизняний та зарубіжний досвід планування соціальних змін: порівняльна характеристика.

Тестові завдання:

І. До відмінних аспектів соціальної функції прогнозів і планів життя суспільства належать:

- а) раціоналізація суспільної практики;
- б) стимулювання продуктивності праці і розвиток творчих сил;
- в) об'єднання виробників та всіх інших суспільних сил;
- г) перспективний розвиток суспільних відносин;
- д) правильні відповіді "а" і "б";
- е) правильні відповіді "в" і "г";
- е) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

II. Технології соціальних змін ґрунтуються на стратегії:

- а) сприяння;
- б) співробітництва;
- в) перепідготовки;
- г) переконання;
- д) силовій;
- е) змішаній і комплексній;
- е) прямого ненасильницького впливу;

- ж) правильні відповіді "а" — "в";
- з) правильні відповіді "г" — "є";
- и) усі відповіді правильні;
- і) правильних відповідей немає.

III. Стратегії переконання визначають:

- а) якою мірою агент змін організовує або вибірково ігнорує дані (факти);
- б) якою мірою агент використовує емоційні й нераціональні стимули (приховані засоби переконування);
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

IV. Стратегії перепідготовки передбачають:

- а) відносно безсторонній виклад даних, що лежать в основі світогляду й способу життя;
- б) розгляд людини як істоти раціональної за своєю природою, яка наділена здатністю розкривати факти і регулювати відповідним чином свою поведінку, згідно зі своїми знаннями;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

Література [4; 6; 16; 17; 31; 32; 52; 61]

Змістовий модуль III. Прогнозування соціально-економічного та гуманітарного розвитку регіону

Тема 14. Прогнозування трудових і природних ресурсів регіону

1. Прогнозування управління соціально-економічним розвитком регіону.
2. Ресурсний потенціал регіонів.
3. Прогнозування розвитку інфраструктури регіону.
4. Прогнозування житлових ресурсів.
5. Прогнозування економічного зростання у сфері надання громадських послуг, трудових ресурсів регіону.
6. Прогнозування земельних ресурсів, охорони навколишнього середовища та раціонального природокористування у регіоні.
7. Прогнозування містобудівної діяльності.

Питання для самоконтролю:

1. Розкрити особливості прогнозування розвитку наукової інфраструктури регіону.
2. Подати у вигляді діаграми розвиток інфраструктури регіону (міста, території).
3. Спрогнозувати комунікативне забезпечення регіону.
4. Проаналізувати напрями прогнозованих змін основних характеристик трудових ресурсів регіону.
5. Охарактеризувати порядок підготовки прогнозів регіонального розвитку.
6. Охарактеризувати особливості прогнозування розвитку транспортної інфраструктури регіону.
7. Виокремити головні принципи та перспективи прогнозування ефективного використання трудових ресурсів регіону.
8. Яким чином здійснюється прогнозування земельних ресурсів регіону?
9. Хто займається прогнозуванням земельної політики в регіонах?
10. Охарактеризувати особливості прогнозування розвитку інженерної інфраструктури регіону.

Теми рефератів:

1. Прогнозування розвитку наукової інфраструктури регіону.
2. Прогнозування земельної політики в Україні.
3. Прогнозування розвитку інженерної інфраструктури регіону.
4. Прогнозування охорони навколишнього середовища регіону.
5. Прогнозування відтворення трудових ресурсів регіону.

Тестові завдання:

1. Знайти неправильну відповідь. До складу інфраструктури регіону не входить:

- а) виробнича інфраструктура;
- б) соціальна інфраструктура;
- в) транспортна інфраструктура;
- г) ліси, ріки та озера;
- д) наукова інфраструктура.

II. У теорії та практиці прогнозування розвитку інженерної інфраструктури територій розрізняють такі групи пропорцій в економіці:

- а) загальноекономічні групи;
- б) міжгалузеві групи;
- в) внутрішньогалузеві групи;
- г) внутрішньовиробничі групи;
- д) правильні відповіді "а" і "в";
- е) правильні відповіді "б" і "г";
- є) усі відповіді правильні.

III. В умовах ринкової економіки прогнозування розвитку інженерної інфраструктури територій відіграє таку роль:

- а) ринкове господарство, куди входить інженерна інфраструктура територій, відрізняється постійними коливаннями кон'юнктури, що безпосередньо відбувається на частці кожного продавця і покупця, тому в цих умовах прогнозування стає невід'ємним елементом розроблення ринкової стратегії і тактики на будь-якому рівні господарства;
- б) у ринковому господарстві прогнозування є вихідним пунктом при обґрунтуванні довгострокових і директивних планів, великих проектів;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

IV. Соціальну інфраструктуру населених пунктів формують такі галузі:

- а) торгівля в тій її частині, що здійснює реалізацію продукції, громадське харчування;
- б) житлово-комунальне господарство і побутове обслуговування населення;
- в) пасажирський транспорт і зв'язок, що обслуговує населення та невиробничі галузі;
- г) освіта та охорона здоров'я, фізкультура і спорт, туристично-екскурсійні організації;
- д) соціальне забезпечення, культура і мистецтво, масова інформація;
- е) наука та наукове обслуговування, підготовка кадрів, кредит і державне страхування;
- є) органи державного управління і громадські організації;

- ж) правильні відповіді "а" – "д";
- з) усі відповіді правильні.

Література [16; 17; 31; 32; 52]

Тема 15. Прогнозування бюджетних, фінансових та інвестиційних ресурсів регіону

1. Прогнозування сталості розвитку регіону та її критерії.
2. Комплексність оцінки сталості розвитку регіону.
3. Прогнозування регіональної соціально-економічної політики.
4. Прогнозування бюджетних, фінансових та інвестиційних ресурсів регіону та регіональних підприємств.
5. Прогнозування фінансово-кредитних ресурсів регіону та регіональних підприємств.
6. Прогнозування інвестиційної діяльності.

Питання для самоконтролю:

1. Проаналізувати сучасні механізми та методи прогнозування залучення кредитних та інвестиційних ресурсів в економіку регіону.
2. У чому полягають головні особливості інвестиційної діяльності регіонів?
3. Яким чином здійснюється прогнозування інвестиційної діяльності на регіональному рівні?
4. Охарактеризувати прогнозування формування та виконання місцевих бюджетів і фінансів.
5. Порівняти динаміку зміни доходів та видатків місцевих бюджетів.
6. Хто займається прогнозуванням місцевих бюджетів?
7. Розкрити структуру прогнозування фінансово-кредитних ресурсів регіону.
8. Підготувати прогноз збалансованої регіональної фінансово-бюджетної політики.
9. Ознайомити із теорією та практикою прогнозування місцевих фінансів зарубіжних країн.
10. Окреслити прогнози розвитку фінансово-інвестиційних ресурсів регіону.

Теми рефератів:

1. Прогнозування бюджетних ресурсів регіону.

2. Прогнозування фінансових ресурсів регіону.
3. Прогнозування інвестиційних ресурсів регіону.
4. Прогнозування фінансових ресурсів підприємств.
5. Зарубіжний досвід прогнозування бюджетних ресурсів регіону.

Тестові завдання:

I. До складу фінансово-економічних ресурсів регіону входять:

- а) промислові та торговельні підприємства;
- б) фінансові установи;
- в) місцеві бюджети;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) правильні відповіді "б" і "в";
- е) правильні відповіді "а" і "в";
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

II. На сьогодні значного поширення набули процеси прогнозування регіональної інфраструктури, яка включає:

- а) регіональний господарський комплекс (промисловість, будівництво, сільське господарство, транспорт, зв'язок);
- б) регіональну соціальну інфраструктуру;
- в) населення і трудові ресурси;
- г) природне середовище;
- д) правильні відповіді "а" і "б";
- ж) усі відповіді правильні.

III. До індуктивних методів прогнозування бюджетних, фінансових та інвестиційних ресурсів регіонів належать:

- а) методи прогновної екстраполяції;
- б) метод найменших квадратів;
- в) методи моделювання та змінних середніх;
- г) метод адаптивного згладжування;
- д) метод інтерв'ю та аналітичний метод;
- е) розроблення сценарію та генерація ідей;
- є) метод комісій і колективної генерації ідей (мозкова атака);
- ж) матричний метод;
- з) правильні відповіді "а" — "г";
- и) правильні відповіді "д" — "ж";
- і) усі відповіді правильні.

IV. До бюджетних ресурсів регіону належать:

- а) кошти обласних бюджетів та бюджету АРК;
- б) міжбюджетні трансферти, надані обласним бюджетам та бюджету АРК з державного бюджету;
- в) позабюджетні джерела доходів обласних бюджетів та бюджету АРК;
- г) правильні відповіді "а" і "б";
- д) усі відповіді правильні;
- е) правильних відповідей немає.

Література [4; 16; 17; 31; 32; 52]

Тема 16. Прогнозування регіональних гуманітарних процесів

1. Прогнозування освітянського процесу реалізації державної мовної політики в інформаційному просторі регіону.
2. Прогнозування культурних, духовних і конфесійних процесів регіону.
3. Прогнозування демографічних і міграційних процесів титульного етносу та національних меншин.
4. Прогнозування конфліктів.

Питання для самоконтролю:

1. Розкрити сутність регіональних гуманітарних процесів.
2. Виділити основні складові регіональних гуманітарних процесів.
3. Яким чином здійснюється прогнозування регіональних гуманітарних процесів?
4. Окреслити структурований конфлікт.
5. Висвітлити характерні особливості прогнозування конфліктів.
6. Яким чином здійснюється прогнозування демографічних процесів у регіонах?
7. Проаналізувати особливості прогнозування освітянського процесу в регіонах.
8. Охарактеризувати прогнозування міжетнічної інтеграції в регіональному розвитку.

Теми рефератів:

1. Прогнозування реалізації державної мовної політики.
2. Прогнозування культурних процесів у державі та регіоні.
3. Прогнозування конфесійних процесів у регіональному гуманітарному просторі.

4. Прогнозування міжетнічної інтеграції у регіональному розвитку.
5. Прогнозування демографічних і міграційних процесів титульного етносу та національних меншин.

Тестові завдання:

I. Реалізація державної мовної політики у регіоні як пріоритет передбачає:

- а) розвиток і функціонування української мови як державної;
- б) задоволення мовних потреб етнічних спільнот;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

II. Прогнозування регіональної культурної політики поширюється на сфери:

- а) інтегрування регіону у загальнонаціональний культурний простір;
- б) відтворення, збереження та охорону національної історико-культурної спадщини;
- в) задоволення культурно-освітніх потреб мешканців регіону;
- г) відновлення, збереження та розвиток національної історичної пам'яті;
- д) розвиток регіональної культурної ідентичності;
- е) усі відповіді правильні;
- є) правильних відповідей немає.

III. Теоретичне прогнозування гуманітарної сфери включає:

- а) відображення теорії;
- б) теоретичне моделювання;
- в) каузальне моделювання;
- г) регресійний аналіз;
- д) точкове й інтервальне оцінювання;
- е) кореляційний аналіз;
- є) правильні відповіді "а" і "б";
- ж) правильні відповіді "в" — "д";
- з) усі відповіді правильні;
- и) правильних відповідей немає.

IV. До індуктивних методів прогнозування у гуманітарній сфері належать:

- а) методи прогновної екстраполяції;
- б) метод найменших квадратів;
- в) методи моделювання та змінних середніх;
- г) метод адаптивного згладжування;
- д) метод інтерв'ю та аналітичний метод;
- е) розроблення сценарію та генерація ідей;
- є) метод комісій і колективної генерації ідей (мозкова атака);
- ж) матричний метод;
- з) правильні відповіді "а" – "г";
- и) правильні відповіді "д" – "ж";
- і) усі відповіді правильні;
- к) правильних відповідей немає.

Література [2; 16; 17; 31; 32; 52]

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Адміністративно-територіальний* устрій України. Проблемні питання та можливі шляхи їх вирішення / С. О. Сивоконь, В. А. Яцюк, А. П. Заєць, О. Я. Матвіїшин та ін; За заг. ред. В. Г. Яцюби. – К., 2003. – 321 с.
2. *Антонюк О. В.* Основи етнополітики: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2005. – 432 с.
3. *Бакуменко В. Д.* Формування державно-управлінських рішень: Проблеми теорії, методології, практики. – К.: Вид-во УАДУ, 2000. – 328 с.
4. *Бестужев-Лада И. В.* Поискное социальное прогнозирование. Перспективные проблемы общества. – М., 1984.
5. *Воронков А. А.* Методы анализа и оценки государственных программ в США. – М.: Наука, 1986. – 190 с.
6. *Дани В. Н.* Державна політика: вступ до аналізу: Підручник. – Одеса, 2005. – 504 с.
7. *Дехтяренко Ю.* Стратегія розвитку міста: територіально-планувальний аспект // Упр. сучасним містом. – 2001. – № 1–3. – С.86–99.
8. *Європейська* хартія місцевого самоврядування та розвиток місцевої та регіональної демократії в Україні: Наук.-практ. посіб. / Упоряд. О. В. Бейко, А. К. Гук, В. М. Князев; За ред. М. О. Пухтинського, В. В. Толкованова. – К.: Крамар, 2003. – 396 с.

9. *Завгородній Є. В.* Стимулювання розвитку регіонів // Бюл. Дніпропетров. обл. упр. юстиції. — 2006. — № 1. — С.27–32.
10. *Зайченко О. П., Кузнецова І. С., Ільчук В. П.* Регіональна політика підтримки інноваційної діяльності в малому бізнесі. — К.: НДІ-СЕП, 2005. — 101 с.
11. *Звернення* Президента України до Верховної Ради України 9 лютого 2006 року // Економіст. — 2006. — № 2 (лютий). — С.12–17.
12. *Інформаційні* матеріали про роботу Кабінету міністрів України за дев'ять місяців 2005 року. — 87 с.
13. *Коліушко І. Б.* Виконавча влада та проблеми адміністративної реформи в Україні. — К.: Факт, 2002. — 260 с.
14. *Кононенко П.* Українська освіта у світовому просторі // Освіта. — 11–18 жовт. 2006 р. — № 40 (5224). — С.2–7.
15. *Куйбіда В. С.* Принципи і методи діяльності органів місцевого самоврядування. — К.: МАУП, 2004. — 432 с.
16. *Курно Ог.* Основы теории шансов и вероятностей. — М., 1970.
17. *Матвієнко В. Я.* Прогностика. — К.: Укр. пропілеї, 2000. — 484 с.
18. *Міграція* населення України у 2005 році. — К.: Держкомстат України, 2006. — 104 с.
19. *Павлов В. І.* Політика регіонального розвитку в умовах ринкової трансформації (Теоретико-методологічні аспекти та механізми реалізації). — Луцьк: Надстир'я, 2000. — 580 с.
20. *Рабочая* книга по прогнозированию. — М., 1982.
21. *Регіональне* управління: Навч. посіб. / Л. М. Зайцева, С. М. Сербогін, Н. Й. Коніщева, В. Є. Зайцев, Т. О. Савостенко, І. Е. Польська, А. В. Чуйко; За наук. ред. Л. М. Зайцевої. — Донецьк: ДФ УАДУ, 2000. — 240 с.
22. *Романюк С. А.* Політика регіонального розвитку в Україні: сучасний стан і нові можливості: Регіональні дослідження. — К.: Вид-во УАДУ, 2001. — 112 с.
23. *Смирная В. М.* Маркетинговые исследования регионального рынка образования // Зб. наук. пр. Східноукр. нац. ун-ту. — Луганськ, 2000. — С.168–169.
24. *Стеченко Д. М.* Управління регіональним розвитком: Навч. посіб. — К.: Вища шк., 2000. — 223 с.
25. *Стеченко Д. М.* Розміщення продуктивних сил і регіоналістика: Навч. посіб. — К.: Вікар, 2002. — 374 с.

26. *Образование* в Автономной республике Крым. 2005 год. — Симферополь, 2006. — 192 с.
27. *План дій для нового міністра: Практич. посіб.* / Т. Мотренко, А. Вишневецький, В. Баєв, А. Бондаренко; За заг. ред. Т. Мотренка. — К.: Центр сприяння інституц. розв. держ. служби, 2006. — 352 с.
28. *Послання Президента України до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2000 році.* — К.: Інформ.-вид. центр Держкомстату України, 2001. — 404 с.
29. *Пропозиції* Верховної Ради України до основних напрямів бюджетної політики на 2007 рік // Відомості Верховної Ради України. — 2006. — 6 жовт.
30. *Пропозиції* Президенту: нова хвиля реформ. — К.: Комісія “блакитної стрічки”, 2005. — 104 с.
31. *Тертичка В. В.* Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. — К.: Основи, 2002. — 750 с.
32. *Цветков В. В.* Державне управління: основні фактори ефективності (політико-правовий аспект). — Харків: Право, 1996. — 164 с.

Додаткова

33. *Батанов О. В.* Територіальна громада — основа місцевого самоврядування. — К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. — 260 с.
34. *Бугай С. Н., Афанасьєва Л. Ф., Лисак Н. В., Макеева Т. И.* Информационно-коммуникационная система государственного управления региональной политикой как составляющая “электронного правительства” // Информация, анализ, прогноз — стратегические рычаги эффективного государственного управления: Тез. докл. / Материалы V Междунар. науч.-практ. конф. — К.: УкрИНТЭИ, 2006. — С.28–37.
35. *Бутирська Т.* Державне будівництво: концептуальна трансформація // Зб. наук. пр. НАДУ. — Вип.2. — 2005. — С. 20–29.
36. *Вівчарик М. М.* Україна від етносу до нації: Навч. посіб. — К.: Вища шк., 2004. — 239 с.
37. *Гакман С.* Державне регулювання процесів запобігання етнополітичним конфліктам у контексті транскордонного співробітництва // Зб. наук. пр. НАДУ. — Вип.2. — 2005. — С.166–176.

38. *Грицяк І.* Моделі регіонального та місцевого рівнів європейського управління // Проблеми децентралізації: національний та міжнародний досвід: Зб. матеріалів та док. / Наук. ред. М. Пухтинський. — К.: Атака, 2006. — С.269–279.
39. *Доля І., Пожидаєв Є.* Проблема реформування системи місцевого самоврядування: погляд з регіону (соціолог. аспект) // Аспекти самоврядування. — 2005. — № 5 (31). — С.13–17.
40. *Заєць А.* Законодавче забезпечення реформи місцевого самоврядування і адміністративно-територіального устрою України // Матеріали наук.-практ. семінару “Реформування місцевого самоврядування в контексті конституційної реформи” (Засідання Спільки секретарів місцевих рад, 23–24 черв. 2005 р., м. Бердянськ). — К., 2005.
41. *Здіорук С. І.* Суспільно-релігійні відносини: виклики Україні XXI століття. — К.: Знання України, 2005. — 552 с.
42. *Інноваційні шляхи муніципального розвитку (сучасний стан, прогнози, проекти і програми) / XI Всеукр. муніцип. слухання, м. Бердянськ, 18–20 верес. 2006 р.* — К.: Логос, 2006. — 50 с.
43. *Інститути та інструменти розвитку територій. На шляху до європейських принципів / За ред. С. Максименка.* — К.: Міленіум. — 244 с.
44. *Іщенко О.* Адміністрація Президента України як інструмент державної регіональної і муніципальної політики // Президент України та державна регіональна і муніципальна політика: Зб. матеріалів і док. / За заг. ред. О. Дьоміна. — К.: Логос, 2002.
45. *Іщенко О.* Кадрове забезпечення місцевого та регіонального розвитку // Зб. наук. пр. НАДУ. — Вип.1. — 2004. — С.3–13.
46. *Кальниш Ю.* Інституціональні особливості аналітичного супроводу процесів вироблення та реалізації державної політики в сучасній Україні // Вісн. НАДУ. — Вип.2. — 2006. — С.36–43.
47. *Карий О.* Інтернет-сторінки органів місцевого самоврядування деяких міст України // Аспекти самоврядування. — 2005. — № 4(30). — С.28–35.
48. *Кобзар І. М.* Концептуальні підходи до вирішення мовних проблем на Донеччині // Вісн. Донецьк. держ. ун-ту економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. — Наук. журн. — 2006. — № 2 (30). — С.143–149.
49. *Козловський І.* Стан та тенденції розвитку релігійної ситуації державно-церковних відносин на Донеччині: рік 2005 // До-

нецьк. вісн. Наук. т-ва ім. Шевченка. — Серія “Філософія. Культура. Політика. Педагогіка”. — Том 13. — Донецьк: Укр. культуролог. центр, 2006.

50. *Лопушинський І.* Відродження національної свідомості та самосвідомості як першочергова місія нової української влади // Вісн. НАДУ. — 2006. — Вип.2. — С.376–382.
51. *Максюта А.* Удосконалення бюджетного законодавства в контексті проведення адміністративно-територіальної реформи // Матеріали наук.-практ. семінару “Реформування місцевого самоврядування в контексті конституційної реформи” (Засідання Співки секретарів місцевих рад, 23–24 черв. 2005 р., м. Бердянськ). — К., 2005.
52. *Нижник Н. Р. Машков О. А.* Системний підхід в організації державного управління. — К.: Вид-во УАДУ, 1998. — 160 с.
53. *Невелев О. М., Данилишин Б. М.* Сталій розвиток регіону: стратегічні напрями і механізми. — К., 2002. — 127 с.
54. *Пал Л.* Аналіз державної політики / Пер з англ. І. Дзюб. — К.: Основи, 1999.
55. *Плющ Р. М.* Формування структури місцевого самоврядування: організац.-упр. аспект. — Херсон, 2006. — 396 с.
56. *Поляк О. В.* Механізми надання управлінських послуг органами влади // Механізми державного управління / Львів. ін-т держ. упр. НАДУ. — Львів, 2006. — 20 с.
57. *Президент України* та державна регіональна і муніципальна політика: Зб. матеріалів і док. / За заг. ред. О. Дьоміна. — К.: Логос, 2002. — 236 с.
58. *Проблеми децентралізації: національний та міжнародний досвід:* Зб. матеріалів та док. / Наук. ред. М. Пухтинський. — К.: Атака, 2006.
60. *Реформа для людини:* Зб. матеріалів про шляхи реалізації адмін.-терит. реформи в Україні / Ред. А. А. Москалюк. — К., 2005. — 238 с.
61. *Розробка та реалізація стратегій розвитку територіальних громад: вітчизняний досвід* / Ред. С. Максименко, В. Нудельман, І. Санжаровський. — К.: Дата Банк Україна, 2003.
62. *Удовиченко В.* Міська влада: пріоритет діяльності — у сприянні новому поколінню // Аспекти самоврядування. — 2005. — № 5(31). — С.33–36.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Прогнозування”	6
Зміст самостійної роботи з дисципліни “Прогнозування”	7
Список літератури.....	46

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *О. М. Коваленко*
Комп’ютерне верстання *І. О. Музика*

Зам. № ВКЦ-4260

Формат 60 84/16. Папір офсетний.
Друк ротатійний трафаретний. Наклад 30 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*